

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วัสดุและอุปกรณ์

3.1.1 วัสดุและเคมีภัณฑ์

3.1.1.1 พอลิไฮดรอกซีอัลคานอเอตหรือพีเอชเอ (Polyhydroxyalkanoates, PHAs) ทางการค้าชนิด Poly(hydroxybutyrate-co-hydroxyvalerate) หรือ PHBV ที่มีอนุพันธ์ของ hydroxy valerate (HV) 3 mol% ผลิตโดย Tianan Biologic Materials Co., Ltd. ประเทศจีน

3.1.1.2 คลอโรฟอร์ม (Chloroform, CHCl_3) ยี่ห้อ RCI Labscan ผลิตโดย RCI Labscan Ltd. ประเทศออสเตรเลีย

3.1.1.3 โพแทสเซียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต (Potassium Dihydrogen Phosphate, KH_2PO_4) ยี่ห้อ Ajax Finechem ผลิตโดย Ajax Finechem Pty. Ltd. ประเทศนิวซีแลนด์

3.1.1.4 ไดโพแทสเซียมไฮโดรเจนฟอสเฟต (Dipotassium Hydrogen Phosphate, K_2HPO_4) ยี่ห้อ Ajax Finechem ผลิตโดย Ajax Finechem Pty. Ltd. ประเทศนิวซีแลนด์

3.1.1.5 แมกนีเซียมซัลเฟตเซปตะไฮเดรต (Magnesium Sulfate Heptahydrate, $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$) ยี่ห้อ QREC ผลิตโดย Inout Enterprise Pte. Ltd. ประเทศนิวซีแลนด์

3.1.1.6 แอมโมเนียมซัลเฟต (Ammonium Sulfate, $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$) ยี่ห้อ BDH Prolabo ผลิตโดย VWR International Ltd. ประเทศเบลเยียม

3.1.1.7 น้ำยางธรรมชาติ (Natural Rubber) จากศูนย์เรียนรู้ยางพารา อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

3.1.1.8 ถุงตาข่ายพลาสติกสำหรับบรรจุเมล็ดบักกัณฑ์กระแทกเพื่อศึกษาการย่อยสลาย

3.1.2 อุปกรณ์และเครื่องมือ

3.1.1.1 ตู้อบลมร้อน (Hot air oven) ยี่ห้อ Labtech รุ่น LDO-100E ผลิตโดย Daihan Labtech Co., Ltd. ประเทศเกาหลี

3.1.1.2 เครื่องทดสอบแรงแบบอเนกประสงค์ (Universal Testing Machine, UTM) ยี่ห้อ Instron รุ่น 5567A ผลิตโดย Instron Co., Ltd. ประเทศสหรัฐอเมริกา

3.1.1.3 แผ่นความร้อน (Hot plate) ยี่ห้อ Toho รุ่น TTM-J4 ผลิตโดยบริษัท Toho Co., Ltd. ประเทศญี่ปุ่น

- 3.1.1.4 เครื่องชั่ง (Balance) ยี่ห้อ OHAUS รุ่น Pioneer Series Balances (PA214) ผลิตโดย Ohaus Corporation ประเทศสหรัฐอเมริกา
- 3.1.1.5 เครื่องวัดความเป็นกรด-ด่าง (pH meter) ยี่ห้อ Trans Instruments รุ่น Senz pH ผลิตโดย Trans Instruments (S) Pte. Ltd. ประเทศสิงคโปร์
- 3.1.1.6 เครื่องมือวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางความร้อนของสาร (Differential scanning calorimetry, DSC) รุ่น Pyris6 ผลิตโดย Perkin Elmer Ltd. ประเทศอเมริกา
- 3.1.1.7 ตู้ดูดควัน (Fume hood) ยี่ห้อ Wizard รุ่น WZ-1500FA ผลิตโดย Greentech Plus Co., Ltd. ประเทศไทย
- 3.1.1.8 เครื่องเลี้ยวเบนของรังสีเอกซ์ (X-ray diffractometer, XRD) รุ่น D8 Advance ผลิตโดย Bruker BioSpin AG Co., Ltd. ประเทศเยอรมนี
- 3.1.1.9 เครื่องอินฟราเรดฟูเรียร์ทรานสฟอร์มสเปกโทรสโกปี (Fourier transform infrared spectroscopy, FTIR) ยี่ห้อ Bruker Optik รุ่น Tensor 27 ผลิตโดย Bruker Optik GmbH ประเทศเยอรมนี
- 3.1.1.10 กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด (Scanning electron microscope, SEM) ยี่ห้อ Hitachi รุ่น S-3000N ผลิตโดย Hitachi, Co., Ltd. ประเทศญี่ปุ่น
- 3.1.1.11 หม้อนึ่งความดัน (Autoclave) ยี่ห้อ Labtech รุ่น LAC-5060S ผลิตโดย Daihan Labtech Co., Ltd. ประเทศเกาหลี
- 3.1.1.12 เครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้ง
- 3.1.1.13 ฝักคั่ว (แท่งเหล็กใช้สำหรับตอก) แบบมือตอก เส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 5 มิลลิเมตร ค้อน และแผ่นไม้สำหรับรองตอก
- 3.1.1.14 ลูกกลิ้งไม้สำหรับรีดและแผ่นไม้สำหรับรองรีด
- 3.1.1.15 จานเพาะเชื้อ (Petri dish)
- 3.1.1.16 เครื่องเขย่า (Shaker)
- 3.1.1.17 ลูปเขี่ยเชื้อ (Loop)
- 3.1.1.18 เวอร์เนียคาลิเปอร์ (Vernier calipers)

3.1.2 องค์ประกอบของอาหารเลี้ยงเชื้อ

อาหารเลี้ยงเชื้อที่ใช้ในระหว่างการศึกษาการสลายตัวของชีวภาพ ประกอบด้วย

1. Mineral Salt medium (MS Medium) (ดัดแปลงจาก จิตติมา แก้วเรือง, 2551)
2. Nutrient Broth (NB)
3. Nutrient Agar (NA)

รายละเอียดขององค์ประกอบและการเตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อดังกล่าวอธิบายรายละเอียดในภาคผนวก

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.2.1 การเตรียมวัสดุ

1) การเตรียมสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นร้อยละ 1, 2 และ 3 (น้ำหนัก/ปริมาตร) โดยการนำเม็ดพอลิเมอร์ชีวภาพ PHAs ปริมาณ 8, 16 และ 24 กรัม ในคลอโรฟอร์มปริมาตร 800 มิลลิลิตร บรรจุในขวดแก้วขนาด 1,000 มิลลิลิตร ให้ความร้อนด้วยเครื่องให้ความร้อนชนิดควบคุมอุณหภูมิที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 4 ชั่วโมง และกวนสารละลาย PHAs ขณะให้ความร้อนด้วยแท่งแม่เหล็กกวนสาร (magnetic stirrer) จากนั้นตั้งสารละลาย PHAs ที่ทิ้งไว้ให้เย็น แล้วจึงนำเข้าตู้เย็นเพื่อเก็บไว้ทำการทดลอง ก่อนนำมาทำการทดลองนำสารละลาย PHAs ออกจากตู้เย็น และตั้งทิ้งไว้ให้มีอุณหภูมิเท่าอุณหภูมิห้องจึงนำมาทำการทดลอง

2) การเตรียมน้ำยารวมชาติ โดยการเติมสารละลายแอมโมเนีย (NH_3) และวัดความเป็นกรด-ด่าง จากนั้นนำเก็บในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ก่อนนำมาทำการทดลองนำน้ำยารวมชาติออกจากตู้เย็นและตั้งทิ้งไว้ให้น้ำยารวมชาติมีอุณหภูมิเท่าอุณหภูมิห้องจึงนำทำการทดลอง

3.2.2 การผสมและขึ้นรูป

3.2.2.1 การผสมและขึ้นรูปผลิตภัณฑ์แบบแผ่นเพื่อทดสอบสัดส่วนต่อการขึ้นรูป

1) นำสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นร้อยละ 1 (น้ำหนัก/ปริมาตร) ผสมกับน้ำยารวมชาติ ในบีกเกอร์ขนาด 100 มิลลิลิตร ใช้เวลาในการผสมประมาณ 5 นาที ทำการผสมในตู้ดูดควัน โดยแปรผันสัดส่วนการผสมดังตารางที่ 3.1 จากนั้นเปลี่ยนความเข้มข้นของสารละลาย PHAs จากร้อยละ 1 เป็น 2 และ 3 ตามลำดับ ทั้งนี้สัดส่วน PHAs และการผสมกับน้ำยารวมชาติได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.1

2) เมื่อผสมส่วนผสมทั้ง 2 เป็นเวลา 5 นาที จึงเทตัวอย่างที่ได้จากการผสมลงบนจานแก้ว จากนั้นทิ้งไว้ในตู้ดูดควันเป็นเวลา 24 ชั่วโมง เพื่อให้คลอโรฟอร์มระเหย

3) นำตัวอย่างแผ่นผลิตภัณฑ์เข้าสู่อบลมร้อนที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส หรือทิ้งไว้ให้แห้ง เมื่อตัวอย่างแห้งทำการลอกแผ่นตัวอย่างเก็บไว้ในถุงพลาสติกในอุณหภูมิห้องโดยผลิตภัณฑ์ไม่ฝีกขาดหรือพังงอ จากนั้นสังเกตแผ่นยางตัวอย่างที่ได้รับจากการขึ้นรูป และตรวจสอบเบื้องต้นด้วยสายตาเพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมต่อการขึ้นรูปเป็นเม็ดบีทกันกระแทก

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนที่ใช้ในการผสมระหว่าง PHAs และน้ำยางธรรมชาติ โดยมีปริมาตรรวมเป็น 30 มิลลิลิตร

ลำดับที่	รหัสตัวอย่างของผลิตภัณฑ์			ปริมาตรที่ใช้ (มิลลิลิตร)		สัดส่วน
	ตามความเข้มข้นของสารละลาย PHAs			สารละลาย PHAs	น้ำยางธรรมชาติ	
	1% PHAs	2% PHAs	3% PHAs			
1	P ₁	P ₂	P ₃	30	-	10
2	P ₁ 9:R1	P ₂ 9:R1	P ₃ 9:R1	27	3	9:1
3	P ₁ 8:R2	P ₂ 8:R2	P ₃ 8:R2	24	6	8:2
4	P ₁ 7:R3	P ₂ 7:R3	P ₃ 7:R3	21	9	7:3
5	P ₁ 6:R4	P ₂ 6:R4	P ₃ 6:R4	18	12	6:4
6	P ₁ 5:R5	P ₂ 5:R5	P ₃ 5:R5	15	15	5:5
7	P ₁ 4:R6	P ₂ 4:R6	P ₃ 4:R6	12	18	4:6
8	P ₁ 3:R7	P ₂ 3:R7	P ₃ 3:R7	9	21	3:7
9	P ₁ 2:R8	P ₂ 2:R8	P ₃ 2:R8	6	24	2:8
10	P ₁ 1:R9	P ₂ 1:R9	P ₃ 1:R9	3	27	1:9
11	R10	R10	R10	-	30	10

หมายเหตุ: P₁ = 1% PHAs, P₁9 = 1% PHAs สัดส่วน 90%, R1 = Natural rubber 10%

หลังจากการผสมและขึ้นรูปตัวอย่างผลิตภัณฑ์แบบแผ่นเพื่อทดสอบสัดส่วนที่เหมาะสมต่อการขึ้นรูป ทำให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นร้อยละ 1, 2 และ 3 กับน้ำยางธรรมชาติ 3 สัดส่วน ได้แก่ 6:4, 5:5 และ 4:6 โดยแปลงเป็นสัดส่วนอย่างต่ำ 3:2, 1:1 และ 2:3 ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 สัดส่วนที่ใช้ในการผสมระหว่าง PHAs และน้ำยางธรรมชาติ โดยมีปริมาตรรวมเป็น 150 มิลลิลิตร

ลำดับที่	รหัสตัวอย่างของผลิตภัณฑ์			ปริมาตรที่ใช้ (มิลลิลิตร)		สัดส่วน
	ตามความเข้มข้นของสารละลาย PHAs			สารละลาย	น้ำยาง	
	1% PHAs	2% PHAs	3% PHAs	PHAs	ธรรมชาติ	
5	P ₁ 6:R4	P ₂ 6:R4	P ₃ 6:R4	90	60	3:2
6	P ₁ 5:R5	P ₂ 5:R5	P ₃ 5:R5	75	75	1:1
7	P ₁ 4:R6	P ₂ 4:R6	P ₃ 4:R6	60	90	2:3

หมายเหตุ: P₁ = 1% PHAs, P₁6 = 1% PHAs สัดส่วน 60%, R4 = Natural rubber 40%

3.2.2.2 การผสมและขึ้นรูปตัวอย่างแผ่นยางผสมเพื่อเป็นเมดปีทกันกระแทก

1) ทำการผสมวัตถุดิบระหว่างสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นต่าง ๆ กับน้ำยางธรรมชาติ โดยมีสัดส่วนการผสมดังแสดงในตารางที่ 3.2 โดยเริ่มต้นจากการผสมสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นร้อยละ 1 กับน้ำยางธรรมชาติในบีกเกอร์ขนาด 250 มิลลิลิตร นำน้ำยางธรรมชาติตั้งบนเครื่องให้ความร้อนชนิดควบคุมอุณหภูมิเป็นเวลานาน 5 นาที (ภาพที่ 3.2 (ก)) จากนั้นเทสารละลาย PHAs ที่ละน้อย สลับกับการกวนผสมให้เข้ากัน โดยใช้แท่งแก้วคนสาร จนกระทั่งสารละลาย PHAs หหมด โดยขณะผสมต้องให้ความร้อนที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน 30 นาที ในตู้ดูดควัน จะได้อย่างผสมเพื่อนำไปขึ้นรูปเป็นแผ่นยางผสม

2) จากนั้นนำยางผสมมารีดขึ้นรูปเป็นแผ่นยางผสมโดยใช้ลูกกลิ้งไม้บนแผ่นไม้สำหรับรีดขึ้นรูป ส่วนผสมทั้ง 2 ให้มีลักษณะเป็นแผ่นในเบื้องต้นก่อนการนำไปรีดด้วยเครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้ง เป็นเวลาประมาณ 5 นาที

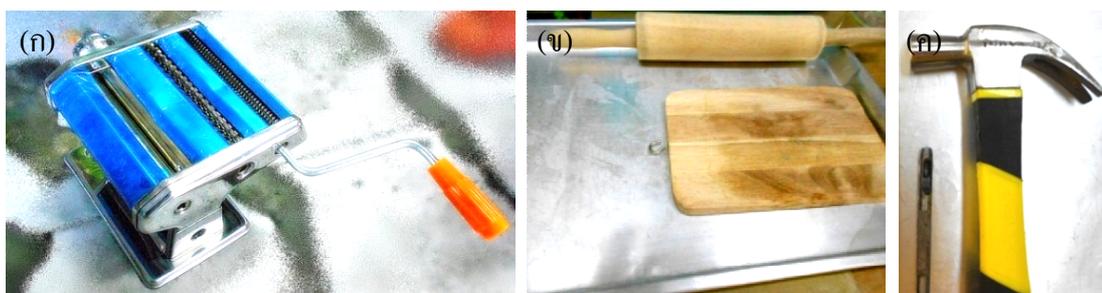
3) นำแผ่นยางผสมที่ได้จากการรีดขึ้นรูปเบื้องต้นด้วยลูกกลิ้งไม้ (ภาพที่ 3.1 (ข)) มารีดขึ้นรูปเป็นแผ่นอีกครั้งด้วยเครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้ง (ภาพที่ 3.1 (ก)) เป็นเวลาประมาณ 30 นาที เพื่อให้ได้แผ่นยางที่หนาประมาณ 5 มิลลิเมตร (วัดโดยเวอร์เนียร์คาลิปเปอร์) สำหรับใช้ในการขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์เมดปีทกันกระแทก และทำเช่นเดียวกันในสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นร้อยละ 2 และ 3 ทั้งนี้สัดส่วน PHAs และการผสมกับน้ำยางธรรมชาติได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.2

4) นำแผ่นยางผสมมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เมดปีทกันกระแทกด้วยการดกด้วยตุ้ดตุ้ (แท่งเหล็กใช้สำหรับดก) แบบมือดก (ภาพที่ 3.1 (ค)) โดยนำแผ่นยางผสมมาดกด้วยตุ้ดตุ้ที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 มิลลิเมตร (หนาเท่ากับความหนาของแผ่นยาง) เพื่อให้ได้เมดปีทกันกระแทกที่มีรูปร่างกลม

5) ทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้องเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกคงตัว และเพื่อให้คลอโรฟอร์มระเหยเป็นเวลานาน 24 ชั่วโมง

6) นำผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกเข้าสู่ตู้อบความร้อนที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน 72 ชั่วโมง เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกแห้งสนิท

สำหรับน้ำยางธรรมชาติบริสุทธิ์ (ที่ไม่มีการผสมกับสารละลาย PHAs) ทำการขึ้นรูปโดยผสมสารละลายแอมโมเนียร้อยละ 2 จากนั้นร่อนจนกระทั่งน้ำยางแข็งตัว ใช้เวลาประมาณ 30 นาที จึงนำมารีดด้วยเครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้ง ให้แผ่นยางมีความหนาประมาณ 5 มิลลิเมตร จึงขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกโดยใช้ตุ้กดู้แบบมือตอก จากนั้นนำเม็ดยางที่ได้ (ภาพที่ 3.2 (จ)) ไปอบด้วยเตาอบลมร้อนที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน 72 ชั่วโมง เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกที่ได้จาก PHAs ผสมกับน้ำยางธรรมชาติ

ภาพที่ 3.1 อุปกรณ์สำหรับขึ้นรูปร่างผสมที่มีส่วนผสมระหว่างน้ำยางธรรมชาติกับสารละลาย PHAs เพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทก (ก) เครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้ง (ข) ลูกกลิ้งไม้และแผ่นไม้สำหรับขึ้นรูปร่างผสมให้เป็นแผ่นในเบื้องต้นก่อนนำไปรีดด้วยเครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้ง และ (ค) ตุ้กดู้ (แท่งเหล็กใช้สำหรับตอก) แบบมือตอก เส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 5 มิลลิเมตร และค้อนสำหรับขึ้นรูปเม็ดบีทกัณฑ์กระแทก

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์เม็ดบีดักันกระแทกจากยางผสมที่ได้จากการผสมระหว่าง สารละลาย PHAs กับน้ำยางธรรมชาติ (ก) สารละลาย PHAs กับน้ำยางธรรมชาติใน ขั้นตอนการผสมบนเครื่องให้ความร้อนชนิดควบคุมอุณหภูมิ (ข) ไม้ขนาดและแผ่นไม้ รองขนาดเพื่อรีดขึ้นรูปยางผสมให้มีลักษณะเป็นแผ่นในเบื้องต้น (ค) เครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้งเพื่อขึ้นรูปแผ่นยางผสมหนาประมาณ 5 มิลลิเมตร (ง) ตัวอย่างที่ผ่านการรีดและ พร้อมสำหรับการขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์เม็ดบีดักันกระแทก (จ) ค้อนและตุ้ดตุ้ (แทงเหล็ก ที่ใช้สำหรับตอกรู) แบบมือตอกสำหรับขึ้นรูปแผ่นยางผสมเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เม็ด บีดักันกระแทกและแผ่นยางธรรมชาติที่ผ่านการตอกขึ้นรูปเม็ดบีดักันกระแทก และ (ฉ) ผลิตภัณฑ์เม็ดบีดักันกระแทกที่ได้จากแผ่นยางธรรมชาติก่อนการอบแห้ง

3.2.1.3 การเตรียมแผ่นยางผสมเพื่อการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพ

1) ทำการผสมวัตถุดิบระหว่างสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นต่าง ๆ กับน้ำยางธรรมชาติ โดยมีสัดส่วนการผสมดังแสดงในตารางที่ 3.2 โดยเริ่มต้นจากการผสมสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นร้อยละ 1 กับน้ำยางธรรมชาติในบีกเกอร์ขนาด 250 มิลลิลิตร นำน้ำยางธรรมชาติตั้งบนเครื่องให้ความร้อนชนิดควบคุมอุณหภูมิเป็นเวลานาน 5 นาที จากนั้นเทสารละลาย PHAs ที่ละน้อยสลับกับการคนผสมให้เข้ากัน โดยใช้แท่งแก้วคนสาร จนกระทั่งสารละลาย PHAs หมด โดยขณะผสมต้องให้ความร้อนที่ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน 30 นาที ในตู้ดูดควัน จะได้ยางผสมเพื่อนำไปขึ้นรูปเป็นแผ่นในขั้นต่อไป

2) จากนั้นนำยางผสมมาขึ้นรูปเป็นแผ่นโดยใช้ลูกกลิ้งไม้และแผ่นไม้สำหรับรีดขึ้นรูปส่วนผสมทั้ง 2 ให้มีลักษณะเป็นแผ่นยางผสมในเบื้องต้นก่อนการนำไปรีดด้วยเครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้ง เป็นเวลาประมาณ 5 นาที

3) นำแผ่นยางผสมที่ได้จากการขึ้นรูปเบื้องต้นด้วยลูกกลิ้งไม้ มาขึ้นรูปเป็นแผ่นด้วยเครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้งเป็นเวลาประมาณ 15 นาที เพื่อให้ได้แผ่นยางที่หนาประมาณ 2-3 มิลลิเมตร (วัดโดยเวอร์เนียร์คาลิปเปอร์) โดยแผ่นยางผสมควรมีลักษณะเป็นแผ่นสีเหลืองที่ขาว (ภาพที่ 3.3) เพื่อง่ายต่อการขึ้นรูปแผ่น จากนั้นทำเช่นเดียวกันในสารละลาย PHAs ที่ความเข้มข้นร้อยละ 2 และ 3 ทั้งนี้สัดส่วน PHAs และการผสมกับน้ำยางธรรมชาติได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.2

4) ทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้องเพื่อให้แผ่นผลิตภัณฑ์ยางผสมมีความคงตัวและให้คลอโรฟอร์มระเหยเป็นเวลานาน 24 ชั่วโมง

5) นำแผ่นผลิตภัณฑ์ยางผสมเข้าสู่อบความร้อน ที่ 60 องศาเซลเซียส นาน 72 ชั่วโมง เพื่อให้แผ่นผลิตภัณฑ์ยางผสมแห้งสนิท

สำหรับน้ำยางธรรมชาติบริสุทธิ์ (ที่ไม่มีการผสมกับสารละลาย PHAs) ทำการขึ้นรูปโดยผสมสารละลายแอมโมเนียร้อยละ 2 จากนั้นรอจนกระทั่งน้ำยางแข็งตัว ใช้เวลาประมาณ 30 นาที จึงนำมารีดด้วยเครื่องรีดชนิด 2 ลูกกลิ้ง ให้แผ่นยางมีความหนาประมาณ 2-3 มิลลิเมตร นำตัวอย่างเม็ดที่ได้ไปอบด้วยเตาอบเป็นเวลานาน 72 ชั่วโมง

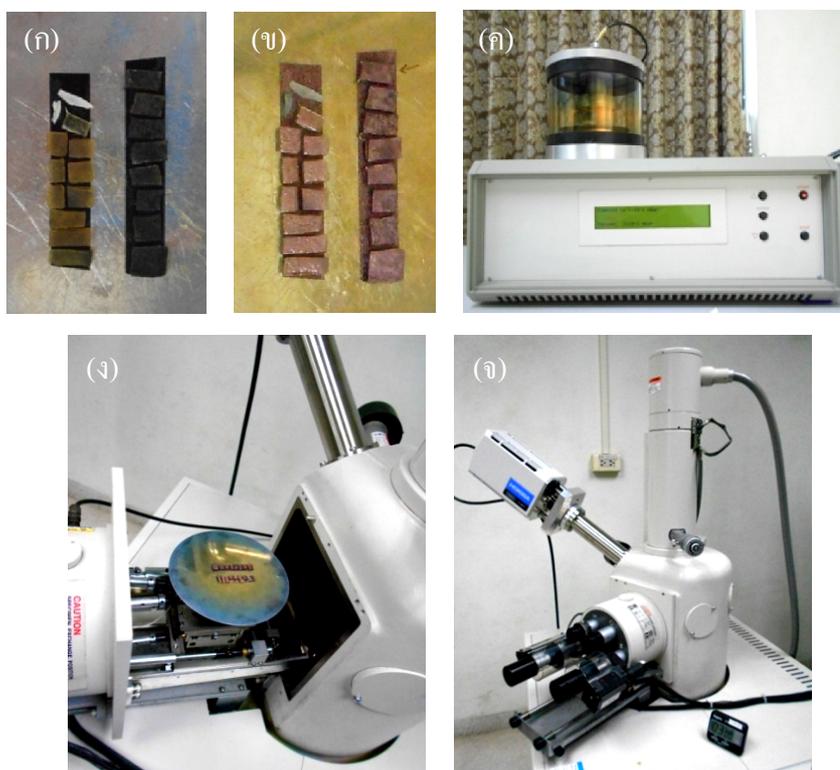

ภาพที่ 3.3 แผ่นยางผสมสำหรับการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพก่อนการอบแห้ง

3.3 การศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพของผลิตภัณฑ์เม็ดบีทักันกระแทก

3.3.1 ลักษณะพื้นที่ผิว (Surface area) ของแผ่นยางผสม

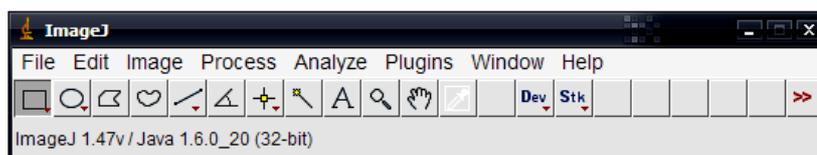
ผลิตภัณฑ์แผ่นยางผสมที่ใช้ศึกษาลักษณะพื้นที่ผิวในขั้นตอนนี้ มีลักษณะเป็นแผ่นมีความหนาประมาณ 2 มิลลิเมตร ซึ่งได้จากขั้นตอนการเตรียมแผ่นยางผสมเพื่อการทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพ จากนั้นนำตัวอย่างแต่ละตัวอย่างตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมให้มีขนาดความกว้างและความยาวประมาณ 4-5 มิลลิเมตร นำตัวอย่างติดลงบนเทปกาวคาร์บอน แล้วนำไปเคลือบผิวหน้าด้วยทองคำ จึงนำไปศึกษาลักษณะพื้นที่ผิวด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด หรือเครื่อง SEM ที่คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยศึกษาความเป็นรูพรุน ทั้งก่อนและหลังการสลายตัวทางชีวภาพ

ภาพที่ 3.4 ขั้นตอนการศึกษาลักษณะพื้นที่ผิวของแผ่นยางผสมเพื่อผลิตเม็ดบีทักันกระแทกก่อนและหลังการย่อยสลาย (ก) ตัวอย่างแผ่นยางผสมเพื่อผลิตเม็ดบีทักันกระแทกก่อนและหลังการย่อยสลายบนแท่นเตรียมตัวอย่างก่อนการเคลือบทอง (ข) ตัวอย่างแผ่นยางผสมเพื่อผลิตเม็ดบีทักันกระแทกก่อนและหลังการย่อยสลายบนแท่นเตรียมตัวอย่างหลังผ่านการเคลือบทอง (ค) เครื่องเคลือบทองสำหรับเตรียมตัวอย่างก่อนการทดสอบด้วยเครื่อง SEM (ง) แท่นวางตัวอย่างภายในเครื่อง SEM และ (จ) เครื่อง SEM ที่คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.3.2 การวิเคราะห์ปริมาณความพรุน (Porosity)

การวิเคราะห์หาปริมาณความพรุน (porosity) สามารถคำนวณได้จากอัตราส่วนช่องว่าง (void ratio) ของภาพถ่ายที่ถ่ายด้วยเครื่อง SEM จากนั้นนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ภาพ ImageJ เวอร์ชัน 1.47 (ภาพที่ 3.5) ซึ่งถูกพัฒนาโดยสำนักวิจัยของสถาบัน National Institute of Health หรือ NIH เพื่อหาร้อยละของพื้นที่ความพรุนที่ปรากฏบนภาพถ่ายทั้งก่อนและหลังการย่อยสลายทางชีวภาพ

ภาพที่ 3.5 โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ภาพ ImageJ เวอร์ชัน 1.47

3.3.3 คุณสมบัติทางความร้อน (Thermal property)

การศึกษาคุณสมบัติทางความร้อนของผลิตภัณฑ์เม็ดบีดักันกระแทก ทำการศึกษาทั้งเม็ดบีดักันกระแทกที่ไม่ได้ผ่านและผ่านการทดสอบการสลายตัวทางชีวภาพ โดยวิเคราะห์คุณสมบัติทางความร้อน ได้แก่ อุณหภูมิหลอมเหลว (melting point temperature, T_m) อุณหภูมิการเกิดผลึก (crystalline temperature, T_c) และอุณหภูมิการเปลี่ยนสถานะแก้ว (glass transition temperature, T_g) โดยเทคนิคดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิ่งแคลอริเมตรีด้วยเครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิ่งแคลอริมิเตอร์ (Differential Scanning Calorimeters, DSC) ที่คณะเทคโนโลยีสาขาวิชาเทคโนโลยีอาหาร มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภาพที่ 3.6) การหาจุดหลอมเหลวสามารถทำได้โดยนำพอลิเมอร์ปริมาณ 10 มิลลิกรัม บรรจุลงในภาชนะอะลูมิเนียม (aluminum placket) แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่อง DSC การวิเคราะห์จะเริ่มที่อุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส ถึงอุณหภูมิสุดท้ายที่ 200 องศาเซลเซียส ใช้อัตราการเพิ่มอุณหภูมิเท่ากับ 10 องศาเซลเซียสต่อนาที และใช้อัตราการไหลของแก๊สไนโตรเจน 20 มิลลิลิตรต่อนาที โดยศึกษาทั้งก่อนและหลังการทดสอบการสลายตัวทางชีวภาพ

3.3.4 การทดสอบความต้านแรงดึง (Tensile strength)

การทดสอบความต้านแรงดึง ทำได้โดยการนำแผ่นยางผลิตภัณฑ์ที่มีความหนาประมาณ 3 มิลลิเมตร เข้าเครื่องตัดชิ้นตัวอย่างรูปดัมเบลล์ตามมาตรฐาน ASTM D412 แบบ Die C จากนั้นนำชิ้นตัวอย่างไปทดสอบความทนต่อแรงดึงด้วยเครื่องยูนิเวอร์แซลเทสติงแมชชีน (universal testing machine) หรือ UTM ที่ศูนย์เครื่องมือกลาง คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภาพที่ 3.7

(ข) เพื่อทดสอบคุณสมบัติความต้านทานแรงดึง โดยใช้ความเร็วในการดึงยึด 10 มิลลิเมตร/นาที บันทึกค่าความเค้นที่จุดขาด (stress at break) หรือค่าความต้านทานแรงดึง (tensile strength) และค่าการยืด ณ จุดขาด (elongation at break)

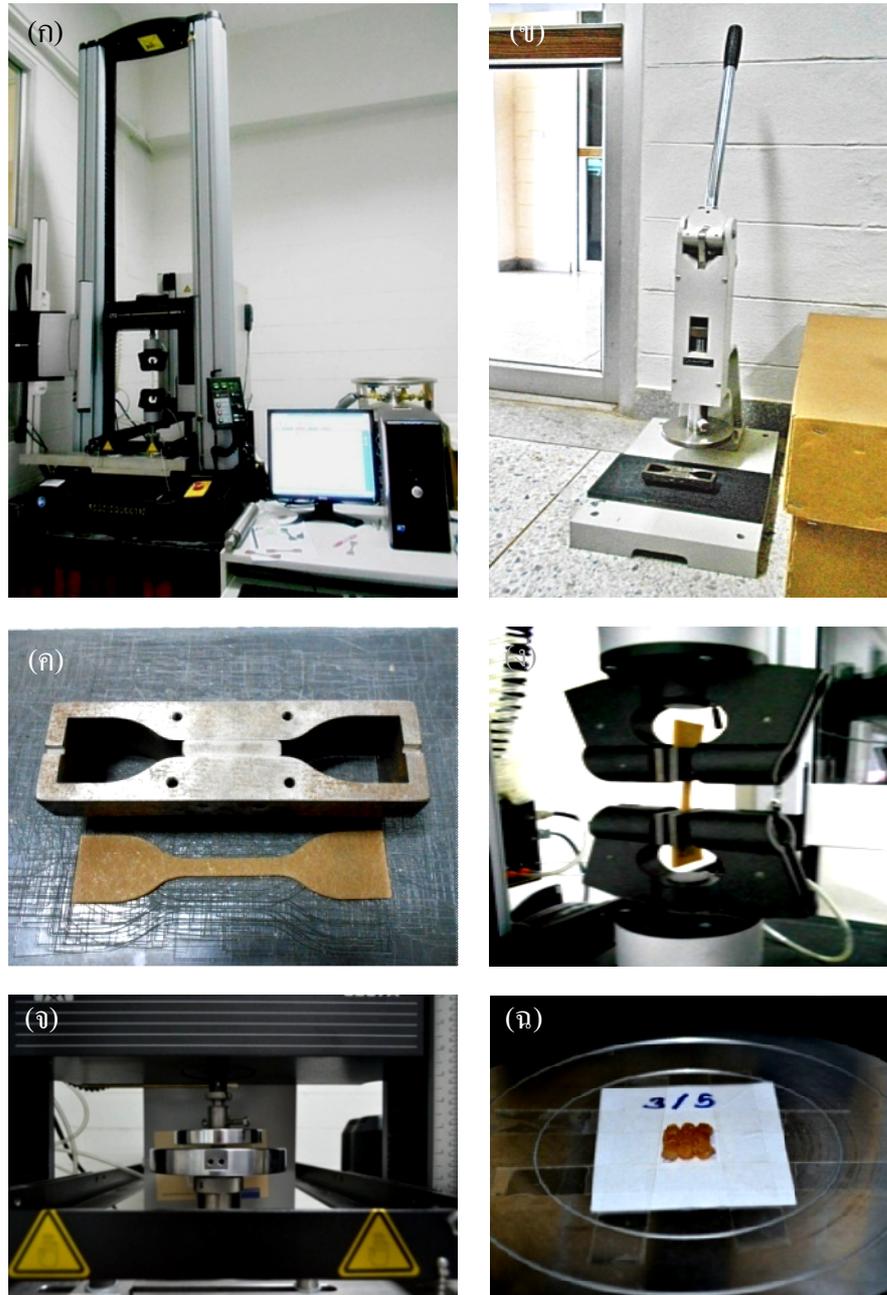
ภาพที่ 3.6 เครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิ่งแคลอริมิเตอร์ รุ่น Pyris 6 ที่คณะเทคโนโลยี สาขาเทคโนโลยีอาหาร มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.3.5 การทดสอบแรงกด (Compressive test)

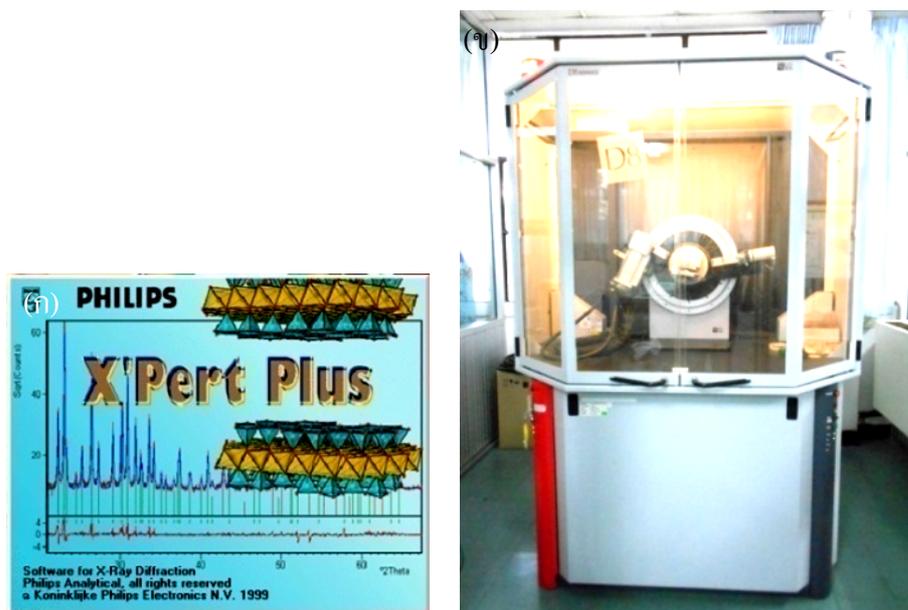
การทดสอบคุณสมบัติการรับแรงกด ทำได้โดยนำตัวอย่างเม็ดบีทกันกระแทกวางบนหัวจับชิ้นงานแบบกด โดยทำการยึดชิ้นงานไว้บนกระดาษด้วยแผ่นกาว 2 หน้าแบบบาง ติดเทปใสเพื่อยึดระหว่างกระดาษที่มีตัวอย่างกับหัวจับชิ้นงาน จากนั้นทำการทดสอบแรงกดทับด้วยเครื่อง UTM ที่ศูนย์เครื่องมือกลาง คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภาพที่ 3.7) โดยกำหนดแรงกดด้วยน้ำหนักหัวกด (load) เพื่อคำนวณความสามารถในการรับแรงของตัวอย่าง

3.3.6 การวิเคราะห์ขั้นการเป็นผลึก (Degree of crystallization)

การวิเคราะห์ขั้นการเป็นผลึกทำการศึกษาตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการสลายตัวทางชีวภาพ การวิเคราะห์ขั้นการเป็นผลึกทำการศึกษาโดยเครื่องวิเคราะห์การเลี้ยวเบนรังสีเอกซ์ (X-Ray diffraction) หรือ XRD ที่ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้ตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นแผ่นที่หนาประมาณ 2 มิลลิเมตร โดยตัดแผ่นตัวอย่างให้มีลักษณะเป็นวงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 14 มิลลิเมตร บรรจุลงในแผ่นบรรจุตัวอย่างสำหรับตัวอย่าง PHAs ที่ยากต่อการขึ้นรูปแบบแผ่นจึงใช้ตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นผงบรรจุในแผ่นบรรจุตัวอย่าง จากนั้นนำแผ่นบรรจุตัวอย่างวางในแท่นจับตัวอย่างภายในเครื่อง XRD แล้วกำหนดตำแหน่งเริ่มต้นและสิ้นสุดของการตรวจวัด ผลจากการตรวจวัดที่ได้แสดงเป็นดิฟแฟรกโทแกรม (diffractogram) จากนั้นนำดิฟแฟรกโทแกรมที่ได้รับจากคอมพิวเตอร์มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ X'Pert Plus, version 10.1

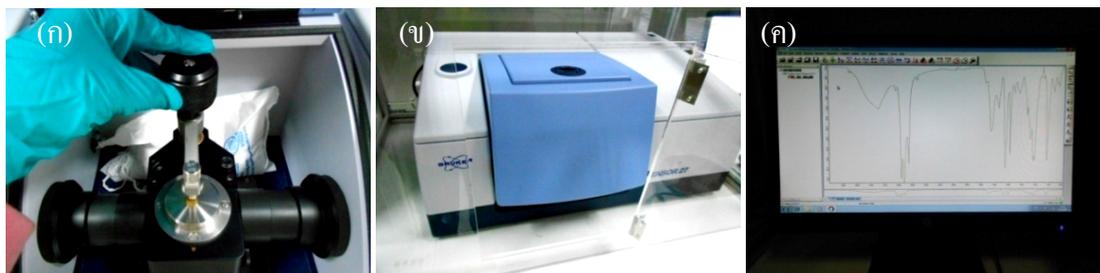
ภาพที่ 3.7 เครื่องมือและตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบความต้านแรงดึงและความสามารถในการรับแรงกด (ก) เครื่อง UTM ที่ศูนย์เครื่องมือกลาง คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ข) เครื่องตัดตัวอย่างรูปดัมเบลล์ตามมาตรฐาน ASTM D412 แบบ Die C (ค) บล็อกตัดตัวอย่างและตัวอย่างรูปดัมเบลล์ตามมาตรฐาน ASTM D412 แบบ Die C (ง) หัวจับตัวอย่างสำหรับทดสอบความต้านแรงดึง (จ) การทดสอบการรับแรงกดของเม็ดบีดกันกระแทก และ (ฉ) ตัวอย่างเม็ดบีดกันกระแทกบนหัวจับตัวอย่างแบบกด

ภาพที่ 3.8 การวิเคราะห์ชั้นการเป็นผลึกโดยเครื่องวิเคราะห์การเลี้ยวเบนรังสีเอกซ์ (ก) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ X'Pert Plus version 10.1 และ (ข) เครื่องวิเคราะห์การเลี้ยวเบนรังสีเอกซ์ ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.3.7 การตรวจสอบหมู่ทำหน้าที่ (Functional groups)

การตรวจสอบหมู่ทำหน้าที่ของสารตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการสลายตัวทางชีวภาพ โดยเครื่องอินฟราเรดฟูเรียร์ทรานสฟอร์มสเปกโทรสโกปี (Fourier transform infrared spectroscopy) หรือ FTIR ที่ศูนย์เครื่องมือกลาง คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นของแข็งที่มีลักษณะเป็นแผ่นและเป็นผง สำหรับการตรวจสอบตัวอย่างเม็ด ปีกั้นกระแทกที่มีลักษณะเป็นแผ่น สามารถวางแผ่นตัวอย่างลงบนแท่นทดสอบภายในเครื่อง FTIR ได้โดยตรง สำหรับตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นผง คือ PHAs การทดสอบตัวอย่างที่มีลักษณะเป็น ผลต้องทำการบดสารตัวอย่างบริสุทธิ์ (1-2 มิลลิกรัม) ร่วมกับผง KBr (100 มิลลิกรัม) นำเข้าเครื่องอัดจนได้แผ่นกลมแบนใสคล้ายแก้วทั้งสารตัวอย่างและ KBr หลังจากอัดเป็นแผ่นแบนแล้วนำแผ่น KBr disc ใส่ที่ยึดพิเศษแล้ววางบนลำรังสี IR โดยใช้ช่วงของรังสีอินฟราเรดในช่วง $4000-600\text{ cm}^{-1}$ หรือช่วงกลางอินฟราเรด (middle infrared) แสดงผลเป็นสเปกตรัมอินฟราเรด

ภาพที่ 3.9 การตรวจสอบหมู่ทำหน้าที่ของสารตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการสลายตัวทางชีวภาพ โดยเครื่อง FTIR (ก) แทนวางตัวอย่างสำหรับวางตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นแผ่น (ข) เครื่อง FTIR ที่ศูนย์เครื่องมือกลาง คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ (ค) สเปกตรัมอินฟราเรดที่ได้จากการประมวลผลด้วยเครื่อง FTIR

3.4 การศึกษาการสลายตัวทางชีวภาพของเม็ดบีทก้นกระแทก

การศึกษาการสลายตัวทางชีวภาพของเม็ดบีทก้นกระแทกได้ทำการศึกษาทั้งในสภาพแวดล้อมธรรมชาติและในห้องปฏิบัติการ การศึกษาการสลายตัวทางชีวภาพในสภาพแวดล้อมธรรมชาตินั้น ทำการศึกษาทั้งจากตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นเม็ดและแผ่น โดยศึกษาในสภาพแวดล้อมธรรมชาติทั้งในดินและน้ำ บริเวณการศึกษาการสลายตัวทางชีวภาพในดิน ได้แก่ บริเวณกองดินหลังคณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่นและบริเวณบ้านพักบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับการศึกษาการสลายตัวทางชีวภาพในน้ำ ได้แก่ บริเวณสระพลาสติก หน้าคณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น และบริเวณบ่อน้ำบาดน้ำเสีย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในขณะที่การศึกษาการสลายตัวทางชีวภาพในห้องปฏิบัติการจะทำการศึกษาเฉพาะในตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นเม็ดเพื่อยืนยันความสามารถในการย่อยสลายทางชีวภาพ

3.4.1 การเตรียมตัวอย่างสำหรับทดสอบการสลายตัวทางชีวภาพในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

การสลายตัวทางชีวภาพในสภาพแวดล้อมธรรมชาติทำการศึกษาทั้งจากตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นเม็ดและเป็นแผ่น คือ ผลิตภัณฑ์เม็ดบีทก้นกระแทกและแผ่นยางผสม โดยการนำตัวอย่างทั้ง 2 บรรจุในถุงตาข่ายเพื่อง่ายต่อการเก็บตัวอย่างมาทำการทดสอบขั้นต่อไป สำหรับตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นเม็ดใช้ตัวอย่างปริมาณ 3 กรัม สำหรับตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นแผ่นทำการตัดแผ่นตัวอย่างให้มีขนาด 2.5 x 2.5 เซนติเมตร จากนั้นนำตัวอย่างแต่ละตัวอย่าง บรรจุในถุงตาข่ายขนาด 3 x 3 เซนติเมตร โดยบรรจุ 1 ถุง ต่อ 1 ตัวอย่าง จากนั้นจัดตัวอย่างเป็นชุด แต่ละชุดมีตัวอย่างทั้งหมด 11 ตัวอย่าง นำถุงตาข่ายที่บรรจุตัวอย่างทั้ง 11 ตัวอย่างมารวมกันเพื่อเตรียมนำไปศึกษาในขั้นตอนต่อไป

3.4.2 การศึกษาการสลายตัวของชีวภาพของผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกในดิน

การศึกษาการสลายตัวของชีวภาพของผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกในดิน เริ่มต้นจากขุดดินให้ลึกจากผิวดิน 20 เซนติเมตร เกลี่ยกันหลุมให้เรียบเสมอกันทั้งหลุม จากนั้นวัดอุณหภูมิและความชื้นของดิน วางตัวอย่างที่เตรียมได้จากข้อ 3.4.1 ลงกันหลุมแล้วจึงกลบตัวอย่าง เก็บตัวอย่างมาวัดน้ำหนักในสัปดาห์ที่ 0, 1, 2, 3, 4 และ 5 โดยวัดอุณหภูมิและความชื้นของดินทุกครั้งที่ได้เก็บตัวอย่าง นำตัวอย่างเม็ดบีทกัณฑ์กระแทกหลังการสลายตัวของชีวภาพล้างด้วยน้ำประปา อบให้แห้งด้วยตู้อบที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส และทำการชั่งน้ำหนักที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อคำนวณร้อยละของน้ำหนักที่หายไป

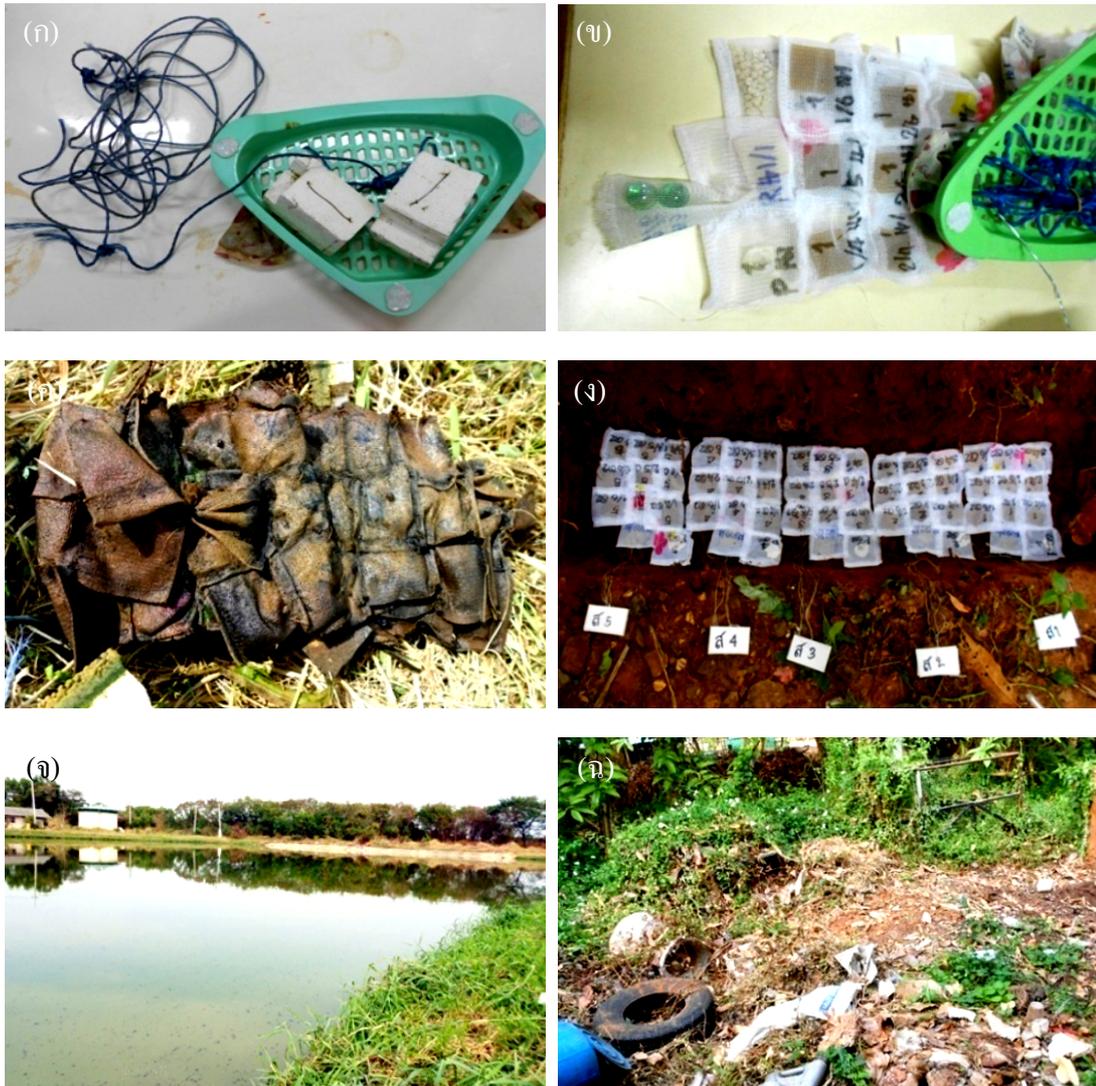
3.4.3 การศึกษาการสลายตัวของชีวภาพของผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกในน้ำ

การศึกษาการสลายตัวของชีวภาพของผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกในน้ำ เริ่มต้นมัดตัวอย่างที่เตรียมได้จากข้อ 3.4.1 ติดกับตะแกรงพลาสติกและท่อน โฟม พร้อมถ่วงตุ้มน้ำที่บรรจุตัวอย่างด้วยลูกแก้ว เพื่อให้ตัวอย่างจมน้ำอย่างสม่ำเสมอ ท่อน โฟมทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดระยะห่างของตัวอย่างให้ตัวอย่างห่างจากผิวน้ำ 20 เซนติเมตร จากนั้นวัดอุณหภูมิและค่าความเป็นกรด-ด่างของน้ำ เก็บตัวอย่างมาวัดน้ำหนักในสัปดาห์ที่ 0, 1, 2, 3, 4 และ 5 วัดอุณหภูมิและค่าความเป็นกรด-ด่างของน้ำ ทุกครั้งที่เก็บตัวอย่าง นำตัวอย่างเม็ดบีทกัณฑ์กระแทกหลังการสลายตัวของชีวภาพล้างด้วยน้ำประปา อบให้แห้งด้วยตู้อบที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส และทำการชั่งน้ำหนักที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อคำนวณร้อยละของน้ำหนักที่หายไป

3.4.4 การศึกษาการสลายตัวของชีวภาพของผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกในห้องปฏิบัติการ

3.4.4.1 การเตรียมตัวอย่าง

การสลายตัวของชีวภาพในห้องปฏิบัติการทำการศึกษาจากผลิตภัณฑ์เม็ดบีทกัณฑ์กระแทกบรรจุตัวอย่างในถุงตาข่ายเพื่อง่ายต่อการเก็บตัวอย่างมาทำการทดสอบขึ้นไป สำหรับตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นเม็ดปริมาณ 0.3 กรัม นำตัวอย่างแต่ละตัวอย่างบรรจุในถุงตาข่าย จากนั้นวางตัวอย่างลงในขวดรูปชมพู่ที่บรรจุสารอาหารเลี้ยงเชื้อ MS medium ที่ปราศจากแหล่งคาร์บอน เพื่อให้เชื้อจุลินทรีย์ทั้งจากดินและน้ำที่นำมาเป็นหัวเชื้อในการศึกษาการสลายตัวของชีวภาพของเม็ดบีทกัณฑ์กระแทกใช้แหล่งคาร์บอนจากตัวอย่างเม็ดบีทกัณฑ์กระแทก จากนั้นนำขวดรูปชมพู่ซึ่งบรรจุสารอาหารเลี้ยงเชื้อ MS Medium และตัวอย่างเม็ดบีทกัณฑ์กระแทกหนึ่งฆ่าเชื้อด้วยหม้อนึ่งความดันไอน้ำที่ความดัน 15 ปอนด์/ตารางนิ้ว ที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส นาน 15 นาที จากนั้นทิ้งไว้ให้เย็น

ภาพที่ 3.10 การศึกษาการสลายตัวของชีวภาพของเม็ดบีทกันกระแทกในสภาพแวดล้อมจริง
 (ก) ตะแกรงพลาสติกและฟองโฟมสำหรับมัดตัวอย่างเพื่อใช้ทดสอบการสลายตัวในน้ำ
 (ข) กลุ่มตัวอย่างที่พร้อมสำหรับการทดสอบการสลายตัวในน้ำ (ค) กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการสลายตัวในน้ำเสีย (ง) กลุ่มตัวอย่างที่เตรียมทดสอบในดิน (จ) สถานที่ทดสอบการสลายตัวในน้ำบริเวณบ่อบำบัดน้ำเสีย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ (ฉ) สถานที่ทดสอบการสลายตัวในดินบริเวณกองดิน หลังคณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.4.4.1 การศึกษาสลายตัวของชีวภาพในห้องปฏิบัติการ

นำขวดรูปชมพู่ซึ่งบรรจุอาหารเลี้ยงเชื้อ MS medium และตัวอย่างเม็ดบีทกันกระแทกที่ผ่านการนึ่งฆ่าเชื้อด้วยหม้อนึ่งความดันและทิ้งไว้ให้เย็นมาเติมหัวเชื้อจากดินปริมาณ 1 กรัม และหัวเชื้อจากน้ำปริมาณ 1 มิลลิลิตร แล้วแยกการทดลองออกเป็น 2 ชุด การทดลองชุดที่ 1 เป็นชุดการทดลองควบคุม นำขวดรูปชมพู่ที่มีหัวเชื้อจากดินและน้ำนำไปนึ่งโดยหม้อนึ่งความดันไอน้ำที่ความดัน 15 ปอนด์/ตารางนิ้ว ที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส นาน 15 นาที เพื่อให้ตัวอย่างปลอดเชื้อ จากนั้นนำไปตั้งในเครื่องเขย่าเพื่อทดสอบการสลายตัวของชีวภาพ สำหรับชุดการทดลองที่ 2 เป็นชุดการทดลองที่มีหัวเชื้อจากดินและน้ำ เพื่อทดสอบว่าหัวเชื้อจากดินและน้ำเป็นสาเหตุของการสลายตัวของชีวภาพของเม็ดบีทกันกระแทก โดยนำขวดรูปชมพู่ที่มีหัวเชื้อจากดินและน้ำไปตั้งในเครื่องเขย่าสำหรับเลี้ยงเชื้อแบบให้อากาศเพื่อทดสอบการสลายตัวของชีวภาพ วัตถุประสงค์ทุกวัน และทำการเก็บตัวอย่างในวันที่ 0, 15, 30 และ 45 วัน จากนั้นนำตัวอย่างเม็ดบีทกันกระแทกหลังการสลายตัวล้างด้วยน้ำประปา อบให้แห้งด้วยตู้อบที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส และทำการชั่งน้ำหนักที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อคำนวณร้อยละของน้ำหนักที่หายไปตามสมการที่ 3.1

$$\text{ร้อยละของน้ำหนักที่หายไป} = \frac{\text{น้ำหนักเริ่มต้น} - \text{น้ำหนักหลังการสลายตัว}}{\text{น้ำหนักเริ่มต้น}} \times 100 \quad [3.1]$$

3.5 การตรวจสอบชนิดแบคทีเรีย (Bacteria identification)

การตรวจสอบชนิดแบคทีเรียเพื่อทราบถึงแบคทีเรียที่มีส่วนช่วยในการสลายตัวของตัวอย่างเม็ดบีทกันกระแทก โดยการนำหัวเชื้อที่ได้จากดิน 2 บริเวณ และแหล่งน้ำ 2 แหล่ง เลี้ยงในอาหารเลี้ยงเชื้อ NB เพื่อเพิ่มจำนวน จากนั้นใช้เทคนิคการแยกเชื้อแบคทีเรียให้บริสุทธิ์ด้วยวิธีเกลี่ยเชื้อ (spread plate method) บนอาหารเลี้ยงเชื้อ NA เพื่อตรวจสอบลักษณะการเจริญของแบคทีเรียในอาหารเลี้ยงเชื้อ NA และลักษณะโคโลนี

จากนั้นสังเกตลักษณะโคโลนีที่มีจำนวนโคโลนีมาก นำโคโลนีนั้นมาทำการแยกให้บริสุทธิ์ด้วยวิธีการเกลี่ยเชื้ออีกครั้งเพื่อให้ได้โคโลนีเดี่ยว แล้วส่งเชื้อจุลินทรีย์ที่คัดแยกได้ไปจัดจำแนกและบ่งชี้สายพันธุ์จากสถาบันบริการการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงสายพันธุ์จุลินทรีย์ที่มีส่วนในการเสื่อมสลายตัวของเม็ดบีทกันกระแทกทางชีวภาพ

ภาพที่ 3.11 การศึกษาการสลายตัวทางชีวภาพของเม็ดบีกังกระแทกในห้องปฏิบัติการ
 (ก) ตัวอย่างเม็ดบีกังกระแทกสำหรับทดสอบการสลายตัวในห้องปฏิบัติการ
 (ข) เม็ดบีกังกระแทกในอาหารเลี้ยงเชื้อ MS Medium ที่ปราศจากแหล่งคาร์บอน
 และ (ค) เครื่องเขย่าสำหรับบ่มเชื้อแบคทีเรียในขวดรูปชมพู่ที่มีเม็ดบีกังกระแทก
 เป็นแหล่งคาร์บอนเพื่อศึกษาการสลายตัวทางชีวภาพของเม็ดบีกังกระแทก